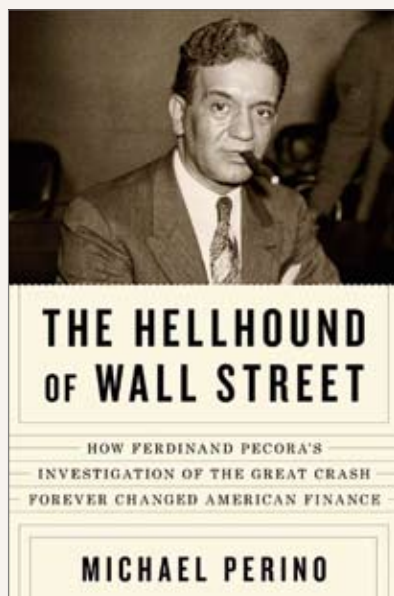

Heti Franklin Delano Rooseveltin ensimmäisen presidenttikauden (1933–37) alussa säädetyt arvopaperilaki ja pankkilaki alistivat Yhdysvaltain rahoitusmarkkinat julkisen vallan säätelyyn. Näitä säädöksiä pidetään New Deal -uudistusohjelman kulmakivinä. Michael Perinon mukaan tällainen puuttuminen Wall Streetin asioihin olisi vielä suuren laman neljäntenä vuonna ollut mahdotonta, jos arvopaperikaupassa 1920-luvulla vallinnutta holtittomuutta ei olisi tuotu julki Yhdysvaltain kongressissa. Entinen pankkijuristi ja nykyinen St. John'sin yliopiston oikeustieteen professori Perino haluaa muistuttaa amerikkalaisia siitä, että tien rahoitusjärjestelmän vakauttamiseen avasi muuan neuvokas ja peräänantamaton maahanmuuttaja.

Rooseveltin edeltäjä, presidentti Herbert Hoover kammoksui valtiovallan interventioita talouteen mutta halusi selvityttää, miksi rahoitusjärjestelmä ei kyennyt toipumaan lokakuussa 1929 koetusta pörssiromahduksesta. Siksi hän sai Yhdysvaltain senaatin pankkikomitean ryhtymään keväällä 1932 rahoitusmarkkinoiden tilaa kartoittaviin tutkimuksiin. Niistä ei koitunut mitään tuloksia ennen tuon vuoden marraskuuta, jolloin demokraatit saavuttivat Rooseveltin johdolla suuren vaalivoiton.

Yksi demokraattien ison jytlyn säästämistä republikaaneista oli pankkikomitean puheenjohtaja Peter Norbeck, joka edusti senaatissa Etelä-Dakotaa. Norbeck tiesi silti menettävänsä puheenjohtajuuden heti, kun uusi kongressi aloittaisi työnsä maaliskuussa 1933. Niinpä hän päätti käynnistää tammikuussa 1933 uudelleen rahoitusmarkkinoita koskevan selvityksen, kunhan sille vain löytyisi uusi tarmokas vetäjä.

Viime tingassa tehtävään kutsuttiin demokraattitaustainen newyorkilainen lakimies Ferdinand Pecora, jota Perino ei suotta ylistä amerikkalaiseksi sankariksi. Pecora oli syntynyt Sisiliassa 51 vuotta aikaisemmin, varttunut Manhattanilla rutiköyhässä siirtolaisperheessä ja hankkinut asianajan pätevyyden työn ohessa suoritetun itseopiskelun avulla. Hän ei ollut yrityslakimies vaan kokenut ja menestyksekkäs käräjäjuristi.

Michael Perino:

The hellhound of Wall Street.

How Ferdinand Pecora's investigation of the great crash forever changed American finance

New York: Penguin Press, 2010. 341 s.

Timo Soukola
 Dosentti
 Helsingin yliopisto
 timo.soukola@elisanet.fi

Selvitystyö piti hoitaa päätökseen, ennen kuin vanha kongressi hajaantuisi. Pecora sai vain nelisen viikkoa aikaa perehtyä rahoitusmarkkinoiden menetelmiin ja kuulustella alan johtavia edustajia senaatin pankkikomitean edessä. Samaan aikaan Yhdysvaltain pankkilaitos oli romahduksen partaalla. Monissa osavaltioissa pankit jouduttiin sulkemaan, jotta asiakkaat eivät olisi paniikissa rynnänneet nostamaan niistä säästöjään.

Taustansa ja tolkkuttoman kiireensä vuoksi Pecoralla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin keskittyä kaikkein olennaisimpaan. Hän otti tutkimustensa erityiseksi kohteeksi Yhdysvaltain suurimman liikepankin National City Bankin ja vainusi sen arkiston tulenarimmat osat. Pecora haastoi Washingtoniin kuuluvaksi pankin pääjohtajan Charles E. Mitchellin sekä joukon muita Wall Streetin mahtavimpia miehiä.

Pecora kovisteli erinomaisuudestaan yhä vakuuttuneita National City Bankin johtajia kymmenen päivän ajan. Nuo kymmenen päivää järjestyttivät Perinon mukaan pankkimaailmaa niin rajusti, että tutina tuntuu yhä. Entisen yleisen syyttäjän käsittelyssä kuulusteltavien oli

pakko myöntää, että arvopaperien hintoja ei suinkaan ollut jätetty kysynnän ja tarjonnan määrättäviksi. Pörssikursseja oli manipuloitu ja arvopapereita kaupattaessa tietoisesti harhautettu asiakkaita. Mitchell oli sitä paitsi suojannut miljoonatulonsa verottajalta. Myöhemmässä oikeudenkäynnissä hänen tosin todettiin käyttäneen laillisia keinoja.

Elinkeinoelämän ja monien poliitikkojenkin keskeisiin uskonkappaleisiin kuului edelleen, että julkinen valta ei saanut millään tavoin puuttua talouteen. Pecoran piinapenkissä tehtyjen paljastusten jälkeen yleinen mielipide kääntyi jyrkästi Wall Streetiä vastaan, ja uusi kongressi pakotti rahoitusmarkkinat pikaisesti julkisen vallan valvontaan. Toukokuussa 1933 säädettiin arvopaperilaki (Securities Act), jossa asiakkaalle veloitettiin antamaan kaikki olennaiset tiedot välitettävien sijoitusten riskeistä. Liikepankit ja investointipankit toisistaan erottanut pankkilaki (Glass-Steagall Act) vahvistettiin kolme viikkoa myöhemmin.

Pecora sai oman aikansa julkisuudessa tunnustuksen ansioistaan. Hänet myös nimitettiin arvopaperilain täytäntöönpanoa valvovan lautakunnan (Securities and

Exchange Commission) jäseneksi. Elimen puheenjohtajuuden Rooseveltin hallitus kuitenkin uskoi Joseph P. Kennedylle. Moni epäili pukin päässeen kaalimaan vahdiksi, sillä Kennedyn arveltiin keränneen rikkautensa hämäräperäisin liiketoimin. Nykymaailma tietää hänet kolmen politiikassa menestyneen veljeksen isäksi. Pecora toimi myöhemmin New Yorkissa tuomarina ja asianajajana. Hän kuoli vasta vuonna 1971, jolloin harva enää muisti hänen kymmentä kunnian päiväänsä.

Pecoran haamu rupesi kuitenkin kummitelemaan Washingtonissa jo ennen Perinon kirjan ilmestymistä. Glassin ja Steagallin laissa asetetut pankkitoiminnan rajoitukset purettiin Bill Clintonin presidenttikaudella vuonna 1999. Vuosikymmentä myöhemmin Yhdysvaltain kongressi joutui jälleen etsimään syytä rahoitusmarkkinoiden perusluonteiseen kriisiin. Kongressi asetti asiaa tutkimaan komitean, jolle monet suosittelivat toimintaa Ferdinand Pecoran hengessä. Tutkijakunnan (Financial Crisis Inquiry Commission) tammikuussa 2011 jättämä selonteko herätti vilkkaan keskustelun mutta ei innostanut poliittisia päättäjiä Wall Streetin vyöryttämiseen. ■